

MAANOORED

TÕUSVA PÕLVE TULEVIKU TÄHISED

PÕLLUMAJANDUSLIK NOORSOO KUUKIRI

1935

III aastakäik

Toimetaja agr. A. ECKBAUM. Vastutav toimetaja E. JUST.
Väljaandja EESTI PÕLLUMEESTE KESKSELTS.
Toimetis ja talitus: Tallinn, Pikk 40, postkast 54, telef. 454-70.
Tellimishind: 120 snt. aastas, 65 snt. poolaastas.

Nr. 3

Märts

Sumi laguneb — kevad tuleb ...

Maa on meie rahva läbi kannud aastasadade pimedusest.

Maa küljes on ka eestlase tuleviku saatus.

Jatkates läinud aastal pooleli jäänud maa maailmavaatelite küsimuste selgitamist, vaatame, kuidas suhtuda maa seisukohalt rahvusele ja rahvuslusele.

Riik ja rahvus on mõlemad ühiskondlikud mõisted, mõlemis on meil tegemist inimeste koguga. Esimene, riik, tugeneb ühiskonna territooriumile, maale ja kogu kodanikkonna korraldusele sellel. Teine, rahvus, aga peamiselt ühiskonna liikmeskonna päritolule ja hingeningvaimulaadile.

Mis on siis rahvus?

Rahvuseks ühendab meid, eestlasi, ühine keel ja päritolu, ühine saatus, ajalugu, hingelaad, omapärased vaimse kultuuri avaldused ja isamaa.

Mis nendest ühendavatest sidemetest on maast? Kas on inimese sidemes maaga midagi, mis annab temale rahvuse ilmet? Võime julgesti väita, et kuni viimaste aastakümneteni on eesti rahvust kogu ta olemuses hoidnud ja kannud läbi ränkade sajandite ainult maa. Linnas on olnud eestlasel tollal vähe pinda, veel vähem eesti rahvuslusel.

Meie keel sellisena, nagu see rahva looduna edasi antud läbi sajandite, on kujunenud ja säilinud puhtana maal, maa olustikus. Võõradki on imestanud, kui rikas on meie keele sõnavara kõigi nende mõistete tähendamiseks, mis on seoses maaga — maastikku, maaliike, looduse nähteid, maainimese elukutsetööt tähendavas ja väljendavas osas. Uuem keeleteadus on vaid korraldanud ja korrapärastanud seda sõnavara. Linnas aga enne seda keelemeeste tööd pole loodud vististi ainultki algupärast eestikeelset sõna, vaid laenatud võõrailt linlasilt.

Omapäraseist rahvuse kultuuriavaldusist on aga tähtsam nimelt keel. Kuid samuti maal loodud on ka *meie rahvuse vaimne raudvara* — *rahvaviisid ja luule* kogu oma rikkalikus mitmekesisuses. Kuid kultuuriküsimusist järgnevas. Vaid niipalju, et see kultuuriline omapära on hingelaadi omapära avaldus, mis aga, peale rahvuse (rassilise) päritolu, on suuresti mõjutatud eestlase igivanast elukutse tööst maal.

Eesti rahva saatus ja ajalugu

on ka, kuni viimaste aastakümneteni, olnud seotud maaga. Vabad vana-eestlased olid maarahvas, randlased; sellele lisaks ka mererahvas, kelle julged retked ulatusid juba siis Rootsi ja Taani. Eestlaste rikkus ja jõud oli maa, metsad, põllud ja karjad, nende suured ja ilusad külad; viimaseid imetlesid isegi röövli- ja vallutaja-hingega raudrüütlid ja preestrid, kes koos kaua neile visalt vastu pannud liivlastega ja kergelt paendunud lätlastega tulid siia tapma, röövima, vägistama, põletama, — ilma seal juures karvaväärtni suuremat inimlikkust avaldamata kui paganad, kelle orjastamine teostus variseerlikult ristiusu levitamise tähe all. (Loetagu vallutajate „õuelauliku“ Läti Hindreku sünget kroonikat, kus ristiusulise vagaduse mantli alt kõikjalt välja paistavad vallutajate alatus, kelmus ja toored hirmuteod, mille toimetamiseks neid Jumal olevat õnnistanud. Maa oli eestlase isamaa, tema varad, ilu ja hiied ning kaotsiläinud kultuurivarad siin olid, mille eest peeti tollal meeletehnikke veriseid võitlusi tehniliselt ja arviliselt ülevõimsa armutu vaenlasega.

Maa on saatusel tahtel kannud eesti rahvuse ka läbi nende järgnenud hirmsate sajandite ärkamisajani, millist ta samuti kandis omal õlul ja südameis; ja selles läbi, läbi linna saksastumise ja üldise venestumise tungi kuni

Kevadesse.

Kevadesse jälle tulin:
linnulaul ja vetevulin
rinnas riimi äratab.

Taevas sinine kui süüdist,
hoian kinni kiirteniüdist,
mis maailma säratab.

Seda vabadust ja valgust,
aiman vaimus vastse algust,
põuest vana peletan

Küsida ei taha, mida —
voolab vaikselt värsirida:
elu silmsi seletan.

Mitte taimes, mitte mullas,
ega kõrge päiksekullas —
sinus, rõõmlev öde, vend,

pärast talve rasket sadu,
eksimuste ränku radu
uuesti ma leian end.

Jaan Kärner.

uema ajani, kus eestlane sai end uuesti püsti ajada, varustuda lühikese ajaga vaimsete ja aineliste relvadega ning võita omale vabaduse maal ja linnas. Sama

maa küljes on ka eestlase tuleviku saatus:

seni kuni see püsib eestlaste käes on see ka linna edaspidisele eestistamisele ja kultuuritööle toeks ning hoiab eesti rahvuse alles. Kui aga peaks võetama eestlaselt maa, nagu seda kavatseti okupatsiooni ajal ja ka tänapäevani mõnedes rajatagustes võõrastes peades, nendes, mis kannavad kurikuulsa piiskopi Alberti vägivallaga ja pettusega vallutamise aateid ja vaimu, — siis oleks eesti rahvusel mõne inimpõlvlega surmatund'silmi ees. Linn üksi ei saa olla eestluse kantsiks.

Niisugused on sugemed eesti rahvuse ja maa vahel ajaloos. Sellest mõttekägjust tehtagu aga ka järeldus vastas-suunas. Kui on selge selline side maa ja rahvuse vahel, siis on maa huvides maast ja rahvusest koosneva kindla terviku tunnustamine nüüd ja alati; siis ei saa maa enda huvides suhtuda ükskõikselt rahvusele. Eesti maa ja Eesti rahvas on lahutamatu seotud, ja rahvus ühendab kõiki eestlasi ühiseks suureks pereks maa kaitseks, — see on järeldus. Sellest tulemegi teise mõiste juurde — *rahvuslus*. Rahvuse mõiste määritleb vaid inimese tahtmatut kuuluvust teatud rahvakogusse, mis on tingitud tema sünnist, jättes selle juures inimese tahte sootuks kõrvale. Ka „kadakas“ on ikkagi sünnilt eestlane, kuigi ta ei tahaks seda olla, kuigi tal on kibe ja kitsas ses nahas, milles ema ta ilmale tõi. Rahvuselt eestlasena märgitakse ka seda endale või mammonale elavat inimest, kel on täitsa ükskõik, millised on teadlikkude eestlaste rahvuslikud püüded, saavutused ja äpardused, tema suurmehed ja tema nime häbistajad, mis eesti rahvuslasele ei saa olla kunagi ükskõikne. Rahvuse mõiste piiritleb passiivset kuuluvust, rahvusluse oma aga — aktiivset osavõttu. Rahvuslastena *tunneme* endid ühise rahvus-pere liikmetena, *tunnustame* endid eestlasteks ja *tahame* oma teadliku tööga eesti rahvast ja maad hoida, kaitsta ja õilistada meie omapärase kultuuri arendamisega. Siin on rahvuslase kohustused oma rahva vastu.

Olen võtnud maa maailmavaatelistel küsimustel selgitamisel ja esialgsesse süsteemi viimisel aluseks põhimõtte, et hulki haaravat maailmavaadet ei saa luua või tuletada kunstlikult mistahtesugustest kõrgetest, ilusatest aadetest. Ei, selline maailmavaade peab olema tuletatud elulistest alustest millised on elusunnilised teatud rahva kihile. Maa maailmavaates on selliseks aluseks maa ja maainimese põline elukutsetöö. Ka rahvuse ja rahvusluse hinnanangus ei saa loobuda sellest lähtekohast

Juba mainisin, et meie olustikus

see teadlik kaitse on aga juba rahvuslus. Enesekaitstes ongi tähtsam, mõistetavam alus meie rahvuslusele, — see on meie ainelise ja vaimse alleshoiu kaitserelv, milleta meid võidakse võtta paljakäsi, meid ja meie maa ja talud.

Meil on olnud neid, eriti linnades, kes lasknud end pimestada mesimagusatest meelitustest, neid kes usuvad seda juttu, et ega need teatud võõrad et taha meie maad, — see olevat neile liig kehv, kivine ja soine, nad ihkavad lõunapoolseid rammusaid mustamulla maid. Oh neid lühinägelikke ja lühimäululisi! *Ammu's see oli, kus meie „kehv maa“ näis samadele silmahimulstetele magusaks marjaks, kuhu pidi võima paigutada miljoni ja enam võõraid asunikke!* Ja kes on kord seadnud sihiks võõrast maad võita, see võtab ka viimase liivasussi, võtab sealt, kust aga kergem võtta on. Meie põllumees on selles alati teadlik, — see põllumees, kelle vaprad vallavanemd tollal Riias ja Tallinnas ei lasknud end petta ega heidutada ei võimumeeste magusatest sõnadest ega ähvardavatest pilkudest, — oma valijate maad ja õigust ära andma. Need mehed olid rahvuslased, samuti kui need, kes hiljem, relvad peos, ajasid vallutajad maalt välja ega lasknud teistel lõunast sisse tungida. Nad olid teadlikud selles, mis eestlase maad ja rahvast ähvardas. Olid tubliid rahvuslased.

Vaevalt leidub rahvuslusel teist nii tugevat alust ja sidet mingi muu käega katsutavaga, iga mehele selgelt mõistetavaga, kui seda on maa. Siiski on rahvuslusel inimesega veel muidki suhted-sugemeid, muidki hüvesid ja käsklusi, nii linnas kui maal.

Rahvusluse sidemed maa-inimesega avaldusid esimest korda ja suurehoogsuse ning ilmekusega rahvuse ärkamisajal läinud sajandi keskel. Rahvusluse tähe all toimus siis võitlus maa ja rahva õiguste eest ning maa majanduslik tõus ja edu, kasvas eesti põllumehe iseteadvus ja püstitati hüüdsõnad

„ole ise mees,“ ja „haridus on jõud“;

rahvuslikus vaimus ühineti põllumeeste seltsidesse ja austati rahva kangelasena suurt juhti C. R. Jakobsoni. Rahvuse aade oli tiivustajaks, ühendajaks, loidusest virgutajaks, julgustajaks ja inimese kasvatajaks paremaks, puhtamaks, oli temas orjameelsuse kaotajaks ja enesetunde tõstjaks.

See väärtus on rahvusluse alati, kui aga rahvusluse juhid suudavad seda äratada õigel viisil ja rakendada tööle, kui nad omakasupüüdlikkust unustades suudavad võita rahva usalduse ja tuua selgelt kõigile silmi ette kõrged sihid ja ähvardavad ohud. Siis on rahvuslus sangarlik jõud, mis kõik võidab, üle jõulisestki üle saab.

Eestlasele, kelle individualistlik (iseteadlik) ja positivistlik (mõistuslik) hingelaad annab küll jõudu ja kangust isiklikus töös ja võitluses, kuid ühiskondlikus elus on suureks edu piduriks, on terve

rahvusliku meelsuse omamine määratu tähtsusega vaimse jõu allikaks,

sest ühenduses on jõud, ühinemiseks aga peab üle saama isiksuse nurgelisusest ja sobimatusest teistega; kui puine mõistus ei jõua veenda ühenduse kasulikkuses, siis rahvuslik tunne peab andma tõuget, — hiljem mõistab mõistustki. Kui ettejõudnud või õnnelikumale naabrile ollakse kade, või sõõb hinge kahtlus enda jõuetuse pärast, siis rahvuslus õpetab hindama rahva paremate meeste saavutusi ja nende kaudu tõstma ka iga rahvuslase uhkust ja enesetunnet: *see mees on meie rahva hulgast!* Kui vanast ajast pärit ühiskonna varanduse alahindamine kihutab kahju tegema või hooletu olema ühiskonna varandusele, siis rahvuslane rahvuslikus ühiskonnas teab ja tunneb, et see varandus on tema rahva varandus, mida peab hoidma nagu endagi varandust. Kui ollakse vastolus ja kiusuajamises teistega või teiste rahva kihtidega, siis end rahvuse liikmena tundes suudetakse olla leplikum, püütakse mõista ka teisi ning austada teise õigusi ja huvisid, sest kõigi ühtehoid on rahvuse jõud; rahvuse jõus on aga ka üksiku jõud, see ühine jõud on seosama

Need ei vaata tagasi.

Kätki ümber soo ja sammal,
Kidur maa ja mulla meel,
Põllunõlvad, metsaääred,
Laiad luhad, laaned teel.

Ojake, kes sulle ütles,
Kus on meri, kodumaa?
Tuhat ringi, tuhat kääru —
Ei see tee küll otsa saa.

Süiski sulin, süiski vulin,
Ikka, ikka edasi —
Ojake, kes sulle ütles:
Ära vaata tagasi! —

Rakus käed, õnn nii kidur,
Vaevasammal, muresoo,
Muld on toit ja muld on lõbu,
Kustutas nii eluhoo.

Aate põllud, mõtte metsad —
Ei see tee küll otsa saa —
Luhad, laaned, süda, valgus —
Talu laps, miks tõttad sa?

Talu laps, sa väike oja,
Kodu oja, ojake —
Tuhat ringi, tuhat kääru —
Süda, jäta järele!...

Tuhat ringi, tuhat kääru —
Ei, nii ikka edasi!
Talu laps ja oja, süda, —
Need ei vaata tagasi.

Ernst Enno.

Kogust „Kadunud kodu.“

vägi, mis kaitseb põllumehe talu ja maad piiritaguste ahnitsejate vastu. Need näited kõnelevad selget keelt rahvuseluse tähtsusest ka maale.

Kuid ka rahvusel on omad püürid.

Ühelt poolt riigis, kus elab ju ka teistest rahvusest kodanikke. Eestlane on küllalt saanud kannatada võõrast rõhumist ja ülekohut, ei tohi sellegi pärast endale lubada nüüd sedasama teiste suhtes; vaid oma õigusi peab ta kaitsma ja valvel olema, et arvuline vähemus tema heatahtlikkust kurjasti ei tarvitaks, ega tema peremehe-õigusi ühelgi alal tema käest ära ei kisuks.

Teiselt poolt ei tohi lubada rahvuseluse kujuneda selliseks hullustuseks, mis üksiku rahvaliikme inimväärtuse jalge alla tallaks. Eriti väikerahvas ei tohi kunagi muutuda pimedaks karjaks, keda mingi juhtiva kildkonna tahe võiks kihutada sihiliku mõjutamisega oma äranägemise järele kuhu tahes. Rahvuslik liikumine peab siin kõigest jõust hoolitsema alati selle eest, et võimalikult kõik rahvuse liikmed oleksid teadlikud taotletavates ühistes sihtides — ja ainult võitluses rahvusriigi olemasolu eest koonduksid juhi valju distsipliini alla, valmis kõige suuremale ohvrile.

Teadliku rahvuseluse kasvatamine

on väikerahvale sama tähtis ühiskonna ülesanne, kui demokraatliku riigi vastutustundva kodanikkonna kasvatamine. Mida väiksem rahvas, seda suuremal määral peab see koosnema teadlikest rahvaslasist ja kodanikest.

Kunagi ei tohi unustada ka suuris ühiskondlikes asjus, et inimene on kõrgeim väärtus oma ette; rahvuslus ja riigimeelsus on vältimatuiks vahendeiks inimese tõstmisel kõrgeimale tasemele ja tema olemasolu kõige kindlale alusele. Maa õpetabki neid sihte kooskõlastama, sest maa on inimese eraomandus ja loova töö väli, kindel ja tugev saab olla inimene maal aga

vaid rahvus-riiklikus ühiskonnas, ning talu areng toimub kõige jõudsamini ühistöö najal, samuti ka kultuurisaavutused on hõlpsamini kättesaadavad rahvuslikus ühiskonnas.

Maa on alati olnud rahvuslik, kuigi mitte alati see rahvuslus pole olnud küllalt selge, teadlik, küllalt tuline ja jõuline. *Maanoored kasvagu rahvusluse aates, kasvatagu endis teadlikkust ja võtku kaasa tuld täismehed ja vanematesse aastatesse, siis kasvab eesti rahva võimsus ja tugevneb ühtlasi ka talu ja põllumehed jõud.*

K. LIIDEMAN.

Vennasrahval „Kalevala“ aasta.

Nagu meile Fr. Kreutzvaldi „Kalevi-poeg“, nii on soomlastele Elias Lönnroti „Kalevala“. Tänavu möödub sada aastat sellest, kui Lönnrot 28. veebruaril 1835 kinnitas oma allkirjaga „Kalevala“ käsikirja, missugust päeva pühitsetakse ka Soomes suure rahvuspäevana — „Kalevala-päevana“. Tänavu pühitsetakse Soome seda tähtpäeva aga suure pidulikkusega. Tänavune aasta on Soomele „Kalevala“ aasta, selle maailmakirjanduses ainulaadse rahvaloomingu suurima ja hiilgavama mälestusmärki aasta.

„Kalevala“ korraldaja Elias Lönnrot on sündinud vaese külarätsepa pojana. Juba üliõpilaspõlves rändas ta mööda maad, eriti Karjala piirkonnas, korjates rahvalaule ja vanasõnu. Olles lõpetanud ülikooli, rändas ta läbi kogu Soome külad ja metsakolkad ning kogus lõpmata suure varanduse Soome rahvaloomingust. Kogutud materjalist kasvaski pärastpoole Lönnroti vaimujõu pingutusel Soome rahvaeepos „Kalevala“, mis tõsis maailmakirjanduses esikohale.

Kalevala — 22.795 värssi — jaguneb sisult mitmeks eritsükliks, kuid Lönnroti poolt sulatati kes kõik kokku üheks kunstiliseks tervikuks.

Eepose peamotiiv keerleb õnnetoova nõidusliku eseme „Sampo“ valmistamises ja selle röövimises Louholt, Pohjala valitsejannalt. Tekib tüli Kangelase Kalevala ja Pohjala vahel. Kõrvuti areneb sellega lugulaulude tsükkel sõjaka Lemminkäise seiklustest ja vahejuhtumitest, surmast ja ülesäratamisest ema poolt, matkast Louho maale, Louho mehe surmamisest ja tagasipöördumisest ema juurde. Rööbiti esineb laulude tsükkel Kullervo kurvast saatusest, kes oli müüdnud orjusesse ja kes sai hukka pärast kättemaksmist orjastajatele.

„Kalevala“ peakangelaseks on aga vana vana Väinämöinen, kes valitseb kogu looduse üle oma nõidusliku laulu ja võluva kandlimänguga.

Lönnroti vaimustatud järelkäijad Ahlqvist, Salmelainen, Lähteenkorva, Meriläinen, Paulaharju ja teised jätkasid oma eelkäija alustatud tööd ja kogusid 1877—1900 Soome kirjandusseltsi arhiividesse tervelt 23.000 muinasjuttu, 12.000 rahvalaulu, 7000 nõiasõna, 46.500 ebausku, 350 nutulaulu, 74.000 vanasõna, 24.000 mõistatust ja 4000 rahvaviisi.

Kalevala ilmumise ajal loeti ja loetakse ka praegugi huviga neid jutustusi kuldsest ajast, kus inimesed olid paremad kui nüüd, kus nende kokkupuude ümbritseva loodusega oli tihedam ja kus valitses kooskõla ja usk, eriti sõna ja nõia jõusse.

Soome rahvaeepose „Kalevala“ ilmumine avaldas otsustavat mõju kogu Soome rahva elule. Selle läbi äratatud usk iseenesesse sai rahvusliku ärkamise eeltingimuseks, mis viis lõpuks Soome iseseisvusele.

Mõte, et Soome rahvas, kes varemalt ja eepose ilmumisel oli võõra ikke all, on loonud lugulaulu, mis väärrib koha maailmakirjanduses, see tekitas Soome toleaeegses haritlaskonnas usu tulevikku, mis oli hädavajalik selleks, et julgustada kõiki soomlasi vanemate kultuurirahvastega ühele tasemele tõusmiseks.

See rahvaeepos „Kalevala“, mis on läbiimibunud ürgaja nähetega, nõiduse ja laulujõuga, kus lauluga ja mänguga võib esile kutsuda tormi, ehitada paati, surmata karu, ajada oma vastane sohu, paisata kogu Pohjala rahvas sügavasse unne, teha terveks kogu Kalevala rahvast hirmsatest tõvedest ja hädadest, selle mõju Soome vaimuelule on määra-

Vastu kevadele.

*Virgub ja sirutub vimmunud turi,
lembemaks muutub jäikus kuri.
Silmissse süttub päikese tuld,
põhjamaa hing on — sädelev muld*

*Põgusamaks muutub talvine ünä
vähe öötunde on hommikuni:
päiksega seltsis rutata töhe,
tööga sillutub muregi lõhe.*

P. Tamm.

tu suur. Tema kaudu sisenes rahvas usk oma võimetesse, oma tulevikku, tema andis ka määratu tõuke Soome keele arenemisele. Laul äratas julgust ajal, mil nälja, sõja ja surve all ägav rahvas näis määratud kadumisele. Kuid Soome rahvas säilitas sellega ka oma ilusamad põlvedest põlve püsinud unistused ja elamused endistest aegadest. „Kalevalas“ kajastub kogu vennasrahva ürgaegne ja võõra ikke alune elu ning pildid maaelust, põllumajandusest ja selle korraldusest.

Kuigi enamus lauludest on kogutud Soomes peamiselt Karjalast ja Ingerist,

on osa neist sinna valgunud ka Eestist ning Soome ja Eesti rahvalaul on üks organism, mis oma hingelt on lahutamatud.

Tänapäev Kalevala nimi on soomlastel muutunud sõnaks, mis hõlmab kogu Soome rahva määratu suure luulevara, millest saame ettekujutuse, kui teame, et trükkis avaldatud Soome rahvalaulud moodustavad 30 suurt köidet.

Tänapäev osutub soomlastel „Kalevala“ lõpmatu vaimuvaraks ja ergutuste allikaks, kust ammutavad aineid heli-, maali- ja teised kunstialad.

End. Vint.

Töõettevõtted maanoorteringsis tulevad korraldada liikmete võimete ja oskuste järgi.

Selleks tuleb kasutada astmelisi töökavasid.

Maanoorterangi üheks põhiülesandeks on äratada noortes huvi vanemate kutseala ja maaelu vastu, sealjuures tõsta noortes põllumehelikku mõtlemisviisi, peremehelikku ja perenaiselikku hoolitsemist ja õhutada noori omandama maatulunduslikke teadmisi ja põlumehe tarkust. Seda kõiki saavutavad noored maanoorte ringi kaudu kodutaludes, maatulundusliikudes tööühmades töötades.

Et noori on ringides tegutsemas mitmesuguses arenemise- ja vanuse astmes, siis on iseenesest arusaadav, et ka maanoorte tööalad olgu jõukohased, vastavalt noore vanusele ja arenemisele.

Tööühmade loomisel tuleks tööalade astmestamine üldiselt läbi viia, et tööalad noortele huvitavamaks teha ja jõukohast võistlust võimaldada.

Esimese astme tööd on mõel-

dud peamiselt noortele 10—14 aasta vanuses ja neile, kes esimest aastat maanoorterangi liikmed. Esimese astme tööna olgu noorel harida jõukohane maa-ala või pidada väiksem hulk linde või loomi. Noor teeb võimalikult kõik tööettevõttega seotud tööd ise, et omada vilumusi töös ja õppida töö tehnikat.

Teise astme töö on mõeldud noortele, kes lõpetanud I või II auhinnaga I astme tööettevõtte, või on olnud juba varem ringi liige ja muudel tegevusaladel tegutsenud, või juhul, kui ta on vanemas vanuse astmes, 17—20 aasta ümber ja seetõttu pole mõtet enam tööd alata I astmes, vaid võiks asuda kohe täitma mõnd II astme tööd.

Teise astme tööettevõtte on laiaulatuslikum ja suuremal maa-alal kui esimene aste ning noor kasvatab ka rohkem linde või loomi. Noor teeb kõik

töödise, et omandada täit vilumust ja kogemusi ning õigeid töövõtteid. Soetab tarvisminevaid tööabinõusid ja peab ettevõtte üle arvepidamist, selleks kasutades Põllutöökoja kirjastusel ilmunud tööhübeid ja arvestusvihke.

Kui I ja II astme tööd teostades pandi pearõhk sellele, et noor omandaks töös vilumust ja kogemusi, omandaks õigeid töövõtteid ja õpiks arvepidamist, siis III astme töös nõutakse noorelt mõne majapidamisharu iseseisvat juhtimist. Siin ei saa muidugi enam nõuda, et noor teeks kõik ettevõtetega seoses olevad tööd ise, vaid võib, kui see on vajalik, kasutada ka võrrast tööhõudu.

Kolmandas astmes teeb noor enne tegelikule tööle asumist eelarve, näiteks, palju on vaja talus loomasöödajuurvilja, kui mõtleb teostada loomasöödajuurvilja kasvatust III astme tööna. Või kui palju on vaja kodumajanduses köögivilja. On eelarve koostatud, arvestab noor välja, kui suurel maa-alal võib tarvilik hulk kultuure kasvatada ning asub tegelikule tööle, soetades vajalikke tööabinõusid, väetisi ja pidades ettevõtte üle arvepidamist.

Kolmanda astme ettevõtetel oleks noortele, kes I või II auhinna lõpetanud II astme töö. Kolmanda astme tööd lõpetades I või II auhinna, loetakse noor ettevõtet lõpetanuks ja antakse talle maakondlise maanoorte ühenduse poolt vastav tunnustus. Olen noorest, kas ta leiab endale selle järgi ringis veel uusi tööalasid, või on ta jõudnud vanusesse, kus tuleb kodukorra järgi ringi tegevliikme ülesannetest loobuda. Tööala kolm astet kokku moodustavad ühe tööühema.

Õpilasnoorte jaoks, 8—10 aasta vanuseni, võiks olla köögiviljakasvatuse alal noorte eel-töörühm, mis piirduks üsna kitsapiiriliste ülesannetega, näiteks mõne üksiku köögivilja kasvatamisega, koduse köögivilja aia rohimisega, või mõne üksiku marja-põõsa soetamisega.

Maanoorte ringide 1935. a. tegevuskavasse võiks võtta algajatel ringidel I ja II astme töödena köögivilja kasvatuse. Varem tegutsenuil ka kolmanda astme tööd.

Algkooli noortest võiks moodustada eelastme. Sobivamad haritavad pindalad oleks: eelastmes 25—50 rm, I astmes 100 rm, II astmes 200—1000 rm

ja kolmandamas astmes määrab maa suuruse vastav eelarve. Eel- ja I astmes tuleb kasvatada vähemalt 6, II ja III astmes 12 liiki köögivilju.

Marjakasvatuse I astmes noor soetab pistoksi, maasika ja vaarika taimi ja paneb nad kasvama. II astmes asutab marjaaia vähemalt 100 rm maa-alale ja peab ettevõtte kohta arvepidamist. Kolmanda astme töö on sõltuv vastavast eelarvest.

Viljapuuaed ja puukool oleks mõeldud vaid II astme tööna. Noor kasvatub vähemalt 100 noort viljapuud või marjapõõsast ja peab ettevõtte kohta arvepidamist.

III astme tööna oleks: a) uue viljapuuaia asutamine (vähemalt 10 puud) ja b) vana aia korrastamine, võra või krooni lõikamine, kahjuritõrje, noorendamine, väetamine ja saagi koristamine.

Söödajuurvilja kasvatamine kolmes astmes toimuks köögivilja kasvatamise juures ülesseatud põhimõtetele. Sobivamad pindalad: I astmes 100—200 rm, II 400—4000 rm ja III astmes, nagu eelmistel tööaladel.

Karjakopliite ja rohumaade tööühema teise astme töö oleks metsikute rohumaade parandamine laastamise, väetamise ja seemne juurdekulvi teel, rohumaade parandamise katsete ja katsekopli rajamine ja tasuvuse arvestamine. III astme tööna oleks tallu karjakopliite lõpulik sisseseadmine ja tasuvuse arvestamine.

Silovalmistamine oleks II astme töö siis, kui tehakse proovi silo valmistamisega ja III astme töö, kui talus valmistatakse nii palju silo, et karjale saab seda sööta muu mahlaka sööda asemel, siia kuulub valmistamise koha soetamine ja ehitamine.

Talukartulisordi parandamine annab noortele huvitava kolmeastmelise tööala. I astmes soetab noor 10—12 kg mõnd uut parimat kartulisorti ja paljundab seda kasvatuse teel. Järgmisel aastal II astmes töötades paljundab eelmisel aastal soetatud kartulisorti, teeb võrdluskatse talus senikasvatatud vana ja uue kartulisordi vahel; osutub uus paremaks, läheb kolmandal aastal kolmandas astmes üle talus uuele kartulisordi kasvatamisele.

Teravilja sordiparandus. I astmes noor soetab 1—10 kg. mõnda parimat teraviljaseemet, II astmes töö-

tades paljundab seda ja teeb uue ja senini kasvatatud vana sordi vahel võrdluskatse. Uue sordi paremaks osutades läheb III astme tööd teostades talus üle uuele teravilja sordile.

Seemnekasvatuse II astme tööks on mõeldud köögi- ja juurviljaseemne kasvatamine. Selle tööühma tööd tuleks korraldada nii, et iga noor kasvataks vaid ühte või paari liiki seemet, et vältida taimede risttolmlemist ja sortide segiminekut. Pärast tuleks seemet anda vastastikku üksteisele küviks tarvis mineval hulgal. III astme tööna on mõeldud noorte tööettevõtteid, kus kasvatatakse heinaseemet vähemalt 500 rm. või köögi- või juurviljaseemet vähemalt 100 rm. ja peetakse ettevõtte üle arvepidamist.

Katseteks tööalasiid noortele on võrdlemisi palju. I astmes oleks mõeldud näitekatsed maaharimise, väetamise ja sordivõrdluste alal. II astme katsed oleksid säärased, kus arvestatakse enamsaagid ja tulukus ning III astme katsed on korduskatsed täpse arvestamisega ja kaalumisega.

Metsanduse tööühma asutamine olgu iga maanoorte ringi ülesandeks, sest noor kasvav mets ja noored kasvavad käsikäes ja vanaduspäevilgi osutub noore enda kasvatatud ja istutatud mets võimsaks mälestusmärgiks nooruse primaist päevist.

Koduümbruse kaunistamine on ülesanne, mis ootab maanoore armastavat ja korraldavat töökätt. Koduümbruse kaunistamine ja korrastamine on püsiva iseloomuga ja järjekindlust nõudev töö, sellepärast on esimene ülesanne II astme töö koduümbruse kaunistamise plaani valmistamine aianduse nõuandja juhtimisel. III astme töö oleks plaani järele koduümbruse kaunistamine. Seda tööd ei ole mõeldav teostada ühe aastaga, vaid tuleb teha jõudu mööda osaliselt.

Maanoorte organisatsioonides, kus noored tegelenud juba pikemat aega taimekasvatuse ettevõtetega või kus tüdimust tuntakse neist, tuleks valida tegevuse loomakasvatuse ettevõtteid.

Linnukasvatuse I astme tööna soetab endale 10—20 tõumuna, neist välja haududes ja üles kasvades poegi. II astme töö on 10—20 kana või mõne teise linnu pidamine; peab ka et-

tevõtte üle arvevihku. III astme töö on otstarbekohase kanala soetamine, kontrollpesadega, peab vähemalt 25 kana. Asub kanade tõuaretuse tööle, kontrollides kanade munatoodangut ja ettevõtte üle arvet pidades.

Kodujäneseid. II astmes noor soetab endale 1—2 kodujänest ja teeb pidamiseks vastavad puurid. III astmes töötades peab vähemalt 3—5 tõulooma, soetab neile vastavad elukorterid, peab ettevõtte üle arvepidamist.

Seakasvatuse oleks juba kolmanda astme töö. Noor kasvatab tõuemise, paaritab seda tõukuldiga või kasvatab 2—3 peekonsiga ettevõtte üle arvevihku pidades.

Lambakasvatuse. Teise astme tööna paaritab kohalikke lambaid tõujääruga. Kolmanda astme tööna kasvatab ülesse tõulammaste järeltulijad ja peab tööettevõtte üle arvepidamist.

Mesilastekasvatuse. Teise astme tööna on mõeldud mesitaru valmistamine, mesipere soetamine, korraldamine ja selle talvekorterisse asetamine. Kolmanda astme tööna peab noor vähemalt kaks mesiperet, korraldab need ja peab ettevõtte üle arvepidamist.

Loomapidamine. II astme tööna noor teeb eeltöid karja söödaeelarve koostamiseks. Sügisel koostab karja söödaeelarve. Paaritab lehmi tõupulliga. Kolmanda astme töö oleks karja talvine söötmine eelarve ja otstarbekohase söötmisspõhimõtete kohaselt. Teeb kõiki karja pidamisega seoses olevaid töid ise, peab ettevõtte üle arvepidamist. Teostab kontrolli puudumisel proovilüpe.

Noori on huvitanud alati taluramatupidamise ala. Suur osa raamatupidamistalituse usaldusmehi on just küpsema ealisi noori, seepärast tuleks maanoorte ringide juurde asutada taluramatupidamise tööühmad.

Noored võtaksid osa enne tööle asumist raamatupidamise kursusest ja seaksid sisse kodutalus taluramatupidamise. Tegevusaasta algus 1. mai.

Loetletud tegevusaladest peaksid leidma noored sobivaid ja jõukohaseid tööalasiid endale, kus innustatult tegutsedes võib omandada hulga oskusi ja kogemusi ning tuleviku elu jaoks elutarkust.

Oskar Kolk.

Tatusaid juhtnööre lavades varase köögivilja kasvatamiseks

Varakevad on inimese organismil kõige suurem vajadus värskete vitamiinirikka toidu järele. Inimene vajab mitmekesisemat toidu koosseisu. Ainuke võimalus värskete köögivilja soetamiseks varakevad taluoludes on lavakultuuride kasvatamine.

Meil on varem olnud juttu lavade ehitusest, nende täitmisest ja teistest töödest, sellest on aga üksi vähe tulu. Peame teadma ka mida ja kuidas kasvatada lavas taimi, missugused asetada kokku, millised nõuavad külmemat, misugused jälle soojemat lava.

Redis — lühima kasvuaega köögivilji, sellepärast varaseks kasvatuseks väga sobiv.

Nõuded. Lava täita märtsis hobusesõnnikuga 30 sm. paksuse kihina. Sobivam muld on värskete sõnnik-mättamuld ehk hea kompost. Vanas, juba enne lavas olnud mullas, esinevad hai-guseod, mis võivad hävitada taimed. Muld olgu huumusrikas ja kerge, raskes mullas saame liig terava, mõruda maitsega väikseid rediseid; liig kerges ja toitainetevaeses aga pehmeid ning tohluseid. Mullakihi paksus 15—20 sm. Mulla ja klaasi vahe olgu väike — 15 sm; on vahe suur, siis venivad redised pikaks ega anna head saaki. Redis nõuab vilumat lava; +13—15° C. on sobivam soojus. Kõrgema temp. juures tekib venimine. Kui ilm vähegi lubab, siis õhutada lava. Muld hoida parajalt niiske.

Külv toimub varasel kasvatusel laialt toas ehk lavas. Toas madalasse kasti külvates võimaldab kasvatamisega 4—5 päeva varem alata, kui lava pole veel külvikorras. 4—5-päevased taimed istutatakse kohale lavasse vahedega 6×4 sm. Istutatud redise annab varasel kasvatusel alati paremaid tulemusi. **Tööd kasvuajal:** mulla kohendamine, umbrohu hävitamine, kastmine ja õhutamine.

Kasvuaeg. Märtsi külvist saame 6—8 nädala pärast saaki, hiljem aga kiiremalt — 3—5 nädalaga.

Seemnevajadus ja taimede hulk. Ühele ruutmeetrile läheb seemet 5 gr, saak 300—400 redist.

Redist võib kasvatada koos salati, tomati, porgandi ja lilletaimedega. Siin võib nimetatud aeglasema kasvuga taimede vahele asetada kiirekasvulist re-

dist, viimased valmivad seniks, kui esimesed vajavad kogu pinda. Hädakorral võib kasvatada redist ka koos kurkiga, kuid varasel kasvatusel on venimise hädadoht väga suur. Redised asetatakse siis vilumasse, alumisse lava serva.

Sordid: „Saxa“ kõige lühema kasvuaajaga, väikseleheline, väga hea. „Non plus ultra“ — vähe pikema kasvuaajaga — hea sort. Mõlemad sordid on ümarikud punased.

Salat on meil levinenum varane köögivilji, kasvuaajalt aga redisest pikem. Nõudeilt lähedane redisele, vajab palju valgust ja õhku, 15—17° soojust. Muld olgu kohe ja huumusrikas. Mulla paksus ja teised tingimused nagu rediselgi.

Taimede kasvatamine. Sobiv on esimest külvit teha toas, 7—8 päeva pärast pikeerime taimed teise kasti, vahedega 2×4 sm. Kui mullapind on juba üleni kaetud, pikeeritakse teist korda 4×8 sm vahedele.

Sääraselt ettevalmistatud taimed päris kohale istutatult arenevad otsekohe edasi. Istutada mulla palliga, aga mitte palja juurega. Taimede vahed siin — 10×20 sm. Hiljem, kui asend muutub liig tihedaks, võtame reast iga teise taime välja, sellega saame varem tarvitamisega alata. Lõpulik vahekaugus on 20×20 sm; selle kauguse juures annavad salatid korraliku pea.

Hooldamine kasvuajal. Hooldas õhutamine ja maa kohendamine. Kastmisel olla ettevaatlik ajal, mil salatid moodustavad päid; vett mitte valada pea peale, siis tekib mädanemine.

Ühele külvikastile, 40×80 sm, kulub külviks ½ gr seemet, millest saame umbes 3 akna-alust täis istutada.

Kasvuiga varasel kasvatusel 8—9 nädalat, hiljem lühem.

Sordid: „Bötteri varane“ — kõige varasem; „Maikuningas“ — hiline.

Kurk erineb kahest eelmisest tunduvalt. Nõuab vähemalt 20° sooja ja niisket kasvukohta. Lava tuleb täita 50—60 sm paksu sõnniku kihiga. Mullaks olgu raskem, poolkõdunenud mätta- ja veise sõnniku-mulla segu. Kergel mullal on saak kehv ja vilji sageli mõru. Mullakiht istutuskohal 20 sm paks, taimede vahel — 10 sm. Hiljem, kasvuaajal 10—15-päevaste vahega kaetakse vahedega sama

mullaga 20 sm paksuseni. See jooksev katmine on heaks abinõuaks mõrussate vastu. Katta siis, kui ilmuvad mullast valged juureotsad välja.

Taimede kasvatamine. Võime külvata soojas toas munakoortesse, savi- ehk sõnniku-pottidesse (vaata „Maanoored“ nr. 3 — 1934). Noored idutaimed pikeeritakse; selle juures asetatakse nad kuni idulehtedeni mulda, ehk istutatakse madalamalt ja kordkorralt kaetakse pealt mullaga; see on tugevama juurekava tekkimiseks vajalik. Niisugusel juhul võime külvata ka külvikasti ja siinsed taimed pikeerime potti. 3—5-lehelised taimed asetatakse võimalikult vigastamata juurega ja koos mullaga lavadesse.

Tööd lavas. Ühe lava akna alla, ülemisesse otsa, tuleb 3—4 taimet. Siit juhitakse taimed allapoole.

Kurgi lõikamist toimetatakse mittemeti, kuid iga juhul on lõikamine viljakandmiseks hädavajalik:

1. viis — näpistatakse kolmanda pärislehe pealt tagasi. Edasi lastakse taimet vabalt hargneda, sellega on töö lõikamisega vähem.

2. viis — lastakse taimed kasvada kuni alla lava ääreni ja siis alles näpistatakse latv ära.

Mõlemi viisi juures hoolitsetakse, et kasvud oleksid ühtlaselt jaotatud. Esimene viis on taluoludes parem, siin saame saaki varem, aga mitte nii järsku suurel arvul, nagu teise viisi juures.

Hooldamine seisab hoolsas kastmi-

ses, väetamises, puhastamises ja tugeva päiksepaiste puhul varjamises. Kastma peame kurke vähemalt sama sooja veega, kui on lava temperatuur. Kasta tuleb päiksepaistelisel päeval 2—3 korda: hommikul, keskpäeval ja õhtu eel. Lava õhk olgu niiske. Kurk liig tugevat õhuvahetust ei tarvita. Väetamist võib toimetada käärinud ja lahjendatud virtsaga 2—3 korda kasvu ajal.

Sordid: „Sensatsioon“ — rikkalikult kandeid, pikem, tumeroheline, pikk kurk; leplik, algajale eriti soovitatav.

„Kuhlenkampfi poolpikk“ — ilus valkjas-roheline, heledama otsaga, soojusenõudlikum.

Kokkuvõtte. Neist kolmest kultuurist harilikult kodumajapidamises jätkub. Häda korral võime neid kolme kasvatada ka koos. Kurk ja salat sobivad kokku parem, kui redis ja kurk. Et anda igale enam-vähem vastavad tingimused, eraldakse lava vahelauaga üksikuteks osadeks. Praktilisemaks ruumi kasutamiseks sageli asetame aga kõik kolm kokku, niisugusel korral asetame redised alla serva, salatid keskele ja kurgid üles äärde. Selleks, et saada jooksvalt värsket redist ja salatit, peame 10—15-päevaliste vaheaegadega uut külvi tegema.

Iga kasvataja peab püüdma mõista lavataime nõudeid, seda märkame kasvust ja üldisest arenemisest; alles siis, kui mõistame taime tumma kõnet, on kasvatamise tagajärjed head.

T. Haavaniit.

Puust tehtud mesilaste sööginõu on kõige otstarbekohasem.

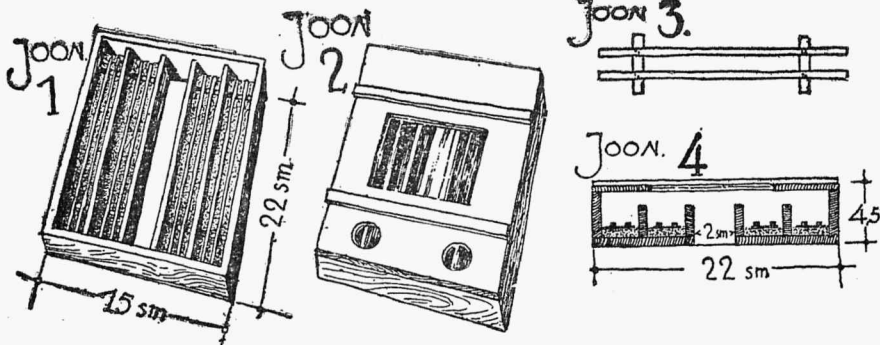
Sageli tuleb meil mesilasi käest sööta. Tihti on aga söögi andmine tülikas otstarbekohaste sööginõude puudumise tõttu. Sageli söödetakse ka mesilasi vahelaua tagant madala tassi pealt. Säärane söötmine võib õpetada mesilased vargil käima, eriti veel siis, kui sööginõud päevaks tarru jäetakse.

Et neid pahesid vältida, võib iga asjast huvitatud mesinik omale valmistada kodusel teel mesilaste sööginõu.

Sööginõu valmistatakse 6 mm paksusest lauast. Sööginõu laius on 15 sm, pikkus 22 sm ja kõrgus 4,5 sm. Nõu põhja jäetakse 2 sm laiune pilu, kust

mesilased nõusse sööma pääsevad (joon. nr. 4).

Nõu nurgad tulevad tihedalt üksteise vastu passida, et nõu kindel saaks ja vett peaks. Veel parem on, kui nurgad tapitakse. Nõu sisemus jagatakse vaheseintega neljaks osaks, kummagil pool pilu kaks osa. Keskmised vaheseinad kummagis osas asuvad sööginõu põhjast veidi kõrgemal (umbes 3 mm). et võimaldada söögil ühetasaselt jaotuda. Kõik sööginõu seesmised vaheseinad jäetakse pealt 9 mm välisseintest madalamaks, et võimaldada mesilastel liikumist sööginõus (vt. joon. nr. 1 ja 4).

Puust mesilaste sööginõu: joon. 1 — Sööginõu ilma kaaneta; joon. 2 — kaanega, mille sees on klaasaken; joon. 3 — parveke; joon. 4 — sööginõu ristlääbilõige; keskelt vahest tulevad mesilased sisse.

Sama paksust lauast tehakse nõule kaan peale. Kaane keskele asetatakse klaasist aken (8×10 sm), et jälgida mesilaste tegevust sööginõus. Ühele poole kaane otsa tuleb puurida 2 auku (umbes 2 sm läbimõõduga). Need augud pannakse söötm. ajal korgiga kinni. Nende aukude kaudu lastakse, kui vaja, suitsu, et sundida mesilasi jälle tarru tagasi minema (joon. nr. 2). Et kaan paremini peal püsiks, selleks lõigatakse kaane servad, vastavalt nõu äärtele, madalamaks. Juba 2 mm sügavusest lõikest on küllalt.

Et mesilased end söögiga ära ei määriks ja neil parem süüa oleks, selleks asetatakse söögi peale väikene, laastu-

dest valmistatud parvekene. Parvekene tuleb teha nii suur, kui on seda üks sööginõu vahe (vaata joon. 1 ja 3).

Et nõu libedam saaks ja selle puhastamine kergem oleks, tuleb nõu õlivärviga värvida.

Söötmise säärase nõuga on õige lihtne: sööginõusse asetatakse mesilaste toit. Toidule pannakse peale parvekene ja kaetakse nõu kaanega. Söötmisnõu asetatakse üles taru laele, piluga augu kohale ja kaetakse kogu nõu endiselt matiga või riidega kinni.

Nagu Jäneladal tehtud katsetest on selgunud, eelistavad mesilased selliseid puunõusid poest ostetud plekist sööginõudele.

Säärpiim on väärtuslik toitaine.

Säärpiima (ternepiima) tarvitamine on meil küllalt tuntud, kuid kaugeltki ei olda teadlik tema väärtuses.

Koosseisult erineb säärpiim tunduvalt harilikust piimast ja nimelt esmajoones valgu suhtes, ta valgu hulk tõuseb tihti üle 20% (normaalses piimas 3—3,5%). Suurem osa, s. o. 10—16% on albumiin ja globuliin (harilikult umbes 0,5%) need mõlemad valgud põhjustavadki piima kokkutõmbumise keetmisel. Teiseks kalgestumise põhjuseks on kõrge happekraad.

Rasva hulk tõuseb vähe normaalsest. Mineraalainest leidub eriti rohkesti fosforsoolaid, mis vajalikud peaaegu tegevuseks ja kondikava ülesehitamiseks. Piimasuhkru hulk on säärpiimas madalam harilikust. Peale

selle esineb säärpiimas teisigi kõrvalaineid rohkem kui normaalpiimas.

Säärpiima periood kestab 5—10 päeva. Toiduks osutub ta eriti väärtuslikuks kolmel esimesel päeval, mil ajal valgu % eriti kõrge. Tarvitamisel segatakse teda hariliku piimaga. Vahekord ei ole alati kindel, vaid see oleneb piima vanadusest, s. o. valgu rohkusest; mida valgurikkam säärpiim, seda enam tuleb lisada harilikku piima.

Olgu siin toodud mõningaid säärpiima toiduretseptse.

I. Piimaworm. Segatakse $\frac{1}{2}$ — $\frac{2}{3}$ osa säärpiima ja $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{3}$ osa harilikku piima; maitseks lisatakse soola ja suhkrut. Täidetakse vormi ja küpsetatakse ahjus kuni piim kokkutõmbu-

nud ning pealt pruunistunud. Lauale antakse suhkru ja kaneeliga, soovikorral võib anda juurde rööskapiima või marjamahla.

2. Pannkoogid. Segatakse säär- ja harilikku piima, lisatakse jahu, et saaks paras koogitainas. Maitseks suhkrut ja soola; kergituseks vähe soodat. Küpsetatakse pannil väikesed koogid, n.-n. lusikakoogid. Lauale antakse keedisega, suhkruga või marja- ehk puuviljasupiga.

3. Säärpiima supp tangudega. Tan-

gud keedetakse nagu harilikuks supiks vee ja piimaga pehmeks, siis lisatakse $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{3}$ osa harilikust piimast säärpiima ja lastakse veel kord keemiseni tõusta, segatakse hästi läbi ja maitstakse soolaga. Odratangude asemel võib tarvitada ka kruupe, kaeratangut, mannat või tatratangut.

Väga maitsevad saavad ka säärpiimast valmistatud klimbid, nende juures ei vajata enam mune, nagu seda ei ole enam vaja pannkookidegi juures.

Aita Treumann.

Võtke viljapuude vääristusoksi.

Viljapuudelt kevadiseks vääristuseks peame võtma vastavad oksad juba praegu, ajal, mil puud on veel täielikus puhkes olekus. Hiljem, mahlade liikumisel võetud vääristusoksid ei anna vääristusel küllalt häid tagajärgi. Kuidas ja millal vääristada, sellega tutvume edaspidi.

Vääristusoksi võetakse pehmema ilmaga ehk külmal ilmal kinnastatud kätega, et vältida järsku kudede sulamist. Oksi võtame ainult headelt sortidelt ja tervetelt puudelt. Peame teadma, et vääristusel kanduvad kõik emapuu head ehk halvad omadused uuele puule edasi.

Vääristusoksaks valitakse üheaastane kasv; see võetakse puu valimistelt, viljakandvatelt kõrvalharudelt lõunapoolselt küljelt.

Vesivõsud ja liig lopsaka kasvuga oksad ei sobi. Need oksad köidetakse tugevalt kimpu, kinnitatakse külge silt, mis on õlivärviga üle tõmmatud ja kannab vastava sordi nimetust. Nüüd asetatakse oksad jahedasse kohta, kas

keldrisse alumiste otsadega puhtasse liivasse ehk jälle välja lumehange. Lumi tuleb aga pealt katta kas turba- puruga, saepuru või mõne muu soojust halvasti juhtiva ainega. Talus, kus on kogutud suveks jääd, on seal saepuru sees okstele sobivam paik. Oksad peavad püsima värsked ja neis ei tohi tekkida enneaegset mahlade liikumist. Luuviljaliste oksade võtmisega peame ruttama esimeses järjekorras, kuna õuna- ja pirnipuud kannatavad ka hilisemat lõikamist.

Kui puuduvad omal soovitud emapuud, kust saaksime oksi, peame neid muretsema lähemast paremast aiast. Otstarbekohane on omal minna järele, postiga saatmine on mõningate raskustega seotud.

Sääraselt võetud ehk muretsetud vääristusoksid on täiesti head kevadisel vääristusel, millele peame erilist rõhku panema, eriti vanemate puude ümbervääristamisel.

T. Haavaniit.

Jänedal peeti põllumajandusliikude koolinoorte suusavõistlusi.

Suusatamise rahvusspordiks kujunemisel on maanoorsool, eriti põllumajandusliikude kutsekoolide õpilastel — tulevastel maajuhtidel — suur ülesanne. Seda tõsisasja silmas pidades peeti, suusaspordi propageerimiseks põllumajandusliikude kutsekoolide õpilaste peres,

Jänedal põllutöökeskkooli spordiringi algatusel ja korraldusel 10. veebruaril 1935 Jänedal efimesed üleriiklikud põllumajandusliikude koolinoorte suusavõistlused.

Võistlused avas võistluste patroon — põllumajandusliikude kutsekoolide pea-

Põllumajandusliikude koolinoorte suusavõistlustest osavõtjad Jänedal

inspektor hra J. Ümarik, toonitades, et see on esmakordne, kus noored põllumajandusliikudest kutsekoolidest asuvad võistleva puht sportlikul võistlus-alal, kuna seniajani peetud vaid oskusvõistlusi lüpsmises, kõnelemises ja loomade hindamises. Lootes, et säärased võistlused aitavad kaasa noorte võistlus- innu ja töömeeleolu tõstmisel ning on sellistena tervitatud ja peaksid igal talvel korduma.

Hea ilma ja lume tõttu saavutati, Jänedal paljutuntud raskele maastikule vaatamata harukordseid võistlusaegu, milledest eriti vääriwad allakriipsutamist Jänedal põllutöökeskkooli õpilase Toomas Vaasi saavutused 10 ja 18 km suusatamises, aegadega vastavalt 43 min. 26 sek. ja 1 tund 22 m. 9 sek. Viimane neist on paremaid tänava Eestis saavutatuist tagajärgedest.

Tehnilised tagajärjed:

5 km suusatamises alla 17 a.:

1. Pent (Jänedal ptkeskkool) aeg 22 m. 06,5 s.
2. Viro (Jänedal ptkeskkool) aeg 24 m. 25,5 s.
3. Mukk (Jänedal ptkeskkool) aeg 25 m. 05 s.
4. Taalfeldt (Arkna ptk.) aeg 25 m. 19 s.
5. Kello (Jänedal ptkeskkool) aeg 25 m. 36 s.
6. Rootberg (Olustvere ptkeskkool) aeg 26 m. 18 s.

10 km suusatamises:

1. Vaas (Jänedal ptkeskkool) aeg 43 m. 26 s.
2. Arbeiter (Jänedal ptkeskkool) aeg 45 m. 24 s.

3. Aavik (Jänedal ptkeskkool) aeg 46 m. 03 s.
 4. Tammets (Jänedal ptkeskkool) aeg 47 m. 32,5 s.
 5. Taar (Olustvere ptkeskkool) aeg 48 m. 27 s.
 6. Vaigo (Jänedal ptkeskkool) aeg 49 m. 29 s
- 18 km suusatamises:

1. Vaas (Jänedal ptkeskkool) aeg 1 tund 22 m. 09 s.
2. Linno (Jänedal ptkeskkool) aeg 1 tund 23 m. 14,5 s.
3. Liivak (Olustvere ptkeskkool) aeg 1 tund 29 m. 46 s.
4. Arbeiter (Jänedal ptkeskkool) aeg 1 tund 30 m. 05 s.
5. Fuks (Tooma sooparanduskool) aeg 1 tund 30 m. 54 s.
6. Eier (Polli ptkool) aeg 1 t. 32 m. 33 s.

Koolidest tuli üldvõitjaks Jänedal põllutöökeskkool 50 punktiga, omandades sama kooli kooperatiivi poolt välja pandud rändkarika, mida tuleb kaitsta kolm korda järgimööda või viis korda vaheldamisi. Teiseks tuli Olustvere põllutöökeskkool 7 punktiga. Kolmandaks Arkna põllutöökkool — 3 p.; neljandaks Tooma soop. kool 2 p. ja viiendaks Polli ptkool 1 punktiga.

Auhindade väljaandmiseks korraldatud aktusel jagas hra Ümarik kohtadele tulnuile mälestusesemeid ja diplome, ühtlasi õeldes Põllutöministeeriumi esitajana tervitusi osavõtjaile ja tänu korraldajaile.

A. Vaigo.

Meie maanoorterühade töö.

Asutati Läänemaa Maanoorte Ühendus.

Pühapäeval, 17. veebr. peeti Haapsalus, Lääne maavalitsuse ruumis Läänemaa maanoorte esitajate koosolek, kus ellu kutsuti Läänemaa Maanoorte Ühendus. Kokku oli tulnud esitajaid pea kõikide Põllutöökoja juures registreeritud noorte organisatsioonide poolt. Sellejuures oli tulnud Agapäe noorte esindaja Metsala 80 km. kauguselt hobusega.

Koosoleku avas ja juhatas Lääne maatulunduskonsulent A. Oll, protokolliis A. Paas. Päevakohase, huvitava ja mõteterikka kõnega maanoorte liikumise aluste ja sihtide üle esines Ülemaalise Maanoorte Ühenduse sekretär agr. A. Eckbaum. Kõneleja rõhutas eriti, et maanoorte liikumine ei tohi muutuda sihiks oma ette, vaid seda tuleb võtta ja arendada selles sihis ja sel määral, kuivõrd see liikumine suudab abiks olla elule, tööle ja loominguks ettevalmistamiseks ning tarvilikkude elukogemuste omandamiseks.

Peale kõnet võeti vastu ühenduse kodukord, millele järgnesid valimised.

Juhatusse valiti maavalitsuse esimees A. Kasterbusch esimehena, linnukasvatuse konsulent R. Paganand abiesimehena, maatulunduskonsulent A. Oll sekretärina, prl.

E. Treeter abisekretärina ja A. Villmann kassapidajana. Ase-rikkudeks valiti A. Bruus ja A. Paas. Revisjonikomisjoni valiti M. Metsalo, E. Selg ja J. Luks.

Lõpuks arutati lähemaid tööülesandeid, otsustades eeloleval suvel korraldada ülemaakondlise maanoorte päeva Kullamaal. Maanoorte päeva puhul tuleb pidamisele ka esimene Läänemaa Maanoorte Kongress.

A. P.

Vigala Noorte Maatulundusklubi tegevus on laialtulatlik.

Klubi asutati 17. nov. 1931 iseseisva klubina Vigala põllutöökooli juurde. Mõtte algatajaks oli energiline prl. A. Blumfeldt, kes oli sel ajal põllutöökooli õpetajaks.

Klubi tegeles esimesel talvel referaat- ja vaieluskooolekutega, suvel maatulundusliikude ettevõtetega. Järgmistel aastatel olid juba töötamisvõimalused suuremad, liikmed rohkem vilunud ja uusi teguvõimsamaid liikmeid Vigala põllu- ja aiatöökoolist juurde tulnud. 1933. a. suvel korraldas klubi juba omal algatusel maanoorte päeva, mis hästi korda läks; osavõtjaid oli väga rohkesti.

Möödunud talvel korraldati arvurikkaid referaatkoosolekuid ja arutati läbi suviste tööde aruanded. Korraldati ka

Saaremaa maanoorte juhtide kuuaajalistest kursustest osavõtjad ühes lektoritega.

kuuajalised puutöö- ja kangakudumise kursused ning üldhariduslikud kursused iga nädal kahe loenguga, kokku 16 loengut. Nii kursused kui ka kõik loengud leidsid elavat osavõttu.

Klubi on ka arvamisel, et inimene peab igati ajanõuetega kursis olema. Sellest tingituna ei ütelnud klubi ära ka moodsate tantsude kursusest. Samuti ollakse veendunud, et sportlaslikult tugev mehe ja naise tüüp on ajanõue. Selleks astuti Eesti võimlejate liitu ja otsustati saata üks liige Tallinna võimlemisinstruktorite kursustele. Klubi juures on tegevust alustamas ka spordi osakond. Eeloleval suvel algavad liikmete kodutalundei koduümbruse kaunistamise võistlused.

Klubi on oma heade tegutsemise võimaluste eest tänulik Vigala põllutöökoolile, kuna õpetajad ei keela kooliruumi ega keeldu ka maanoortega kaastöötamast.

Klubi senine juht, prl. A. Blumfeldt oli sunnitud elukoha muutmise tõttu eemale jääma klubi tegevusest. Uueks klubi juhiks valiti Vigala põllutöökooli õpetaja hra O. Matson.

Præguses juhatuses on: M. Soostar, esimees, M. Paaks, laekur ja S. Riipulk, kirjatoimetaja. Klubi majanduslik seisukord on võrdlemisheha. J. S.

Haimre Maanoortering tegutseb edukalt.

Haimre Maanoortering pidas oma aasta-peakoosoleku 3. veebruaril 1935. Päevakorras oli peale aruannete, eelarve, töökava ja valimiste ka hra R. Paglandi kõne, kes käsitas maanoorteringi tööd ja kanakasvatust selle seisukohalt. Loosi läbi lahkunud juhatusliikmete asemele valiti H. Leo, E. Jalakas, Ida Kloks. Ringi esimeheks on O. Seelmann.

Haimre maanoortering korraldas 13.—16. veebr. enesearendamise ja põlumajanduse kursused. Kursustel kõnelesid: Ed. Bils, ringivanem — talvisest karjatoimisest ja tõuparandusest; J. Kaigas, meier — piima käsitamisest ja turustamisest; R. Pagland, linnukasvatuse eriteadja — kanakasvatusest; prl. M. Holm, õpetaja Orgita kodumajanduskoolis — ko-

dukaunistamisest; J. Piilbusch, õpetaja — enesekasvatamisest; agr. A. Mõlder, kodumajanduskooli õpetaja — rohumaae asutamisest ja Ed. Bils — söödajuurvilja kasvatamisest. Loengust võitis osa iga õhtul üle 50 inimese; lõpuõhtul üle 70 inimese.

Ring korraldas 27. veebruaril 1935 seakasvatuse päeva, kus kõneles konsulent J. Aun ja märtsis lambakasvatuse päeva, kuhu kõnelema palutakse lambakasvatuse eriteadja agr. Kr. Jaama. E. B.

Vändra Põllumeeste Seltsi Noorte osakonna võistlus lõppes.

Tublina ja aktiivsema Vändra P. S. Noorte osakonna liikme nimele korraldatud võistluse võitis Herman Aavent — osakonna esimees. Auhinnaks määrati Eesti punast-tõugu pullvasik. Esimese auhinna võitis Kata Kits ja teise Hilda Pärtel; mõlemad said autasuks tõuvasika. Kolmanda auhinna sai Martin Anderson ja neljanda Linda Rüpulk; neile anti autasuks väiksemaid tõuloomi. Võistlus kestis ühe aasta ja osa võtsid kõik liikmed, arvult 25. P. M.

Märjamaale asutati maanoortering.

Märjamaa maanoorteringi asutamiseks koosolek peeti 1. märtsil 1935 Märjamaa algkooli ruumides. Selgitavate kõnedega esinesid koolijuhataja hr. Piilbusch ja konsulent R. Pagland. Noored ära kuulates ettekandeid, otsustasid ühel häälel Maanoorteringi asutada. Liikmeks astus 32 noort, kelle vanadus kõigub 13—18 aastani. Ringi juhatusse valitakse E. Venek, M. Kallas, H. Inkberg, E. Jürman ja H. Plaamus. Ringi juhiks ja vanemaks valitakse ühel häälel konsulent R. Pagland.

Samal koosolekul võeti vastu R. Paglandi poolt koostatud üldtöökava, mis näeb ette järgmisi tegevusalasid: keeduviljakasvatuse, koduümbruse kaunistamise ja linnukasvatuse; peale selle on ette nähtud koduümbruse kaunistamise demonstratsiooni päev ja õpikäikude korraldamine Orgita kodumajanduskooli ja ümbruskonna taludesse.